

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ พ.ศ.2545 –2549 และรัฐบาลมีนโยบายที่จะมุ่งเน้นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชน โดยในส่วนของภาครัฐจะเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เข้ามามีบทบาท ยิ่งขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการทำงานในภาครัฐ ให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการบริหารการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะส่งผลให้ภาครัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสนับสนุนภาคเอกชน ให้มีความแข็งแกร่งและร่วมกันพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตยั่งยืน การ จัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจึงต้องพัฒนา ไปสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e – Government Procurement : e – GP) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารพัสดุภาครัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการบริหารจัดการภาครัฐในปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อให้จำเป็น ต้องปรับเปลี่ยนและวางกรอบวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ในการบริหารงานใหม่ให้มีศักยภาพ และประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2545 เรื่อง การดำเนินการจัดซื้อในรูปแบบการประมูลผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยกำหนดนโยบายให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง เริ่มดำเนินการจัดซื้อพัสดุและครุภัณฑ์ ในรูปแบบการประมูลผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยส่วนราชการต่าง ๆ จะต้องมีการจัดซื้อผ่านอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) อย่างน้อย 1 รายการ ภายในเดือนธันวาคม 2545 และให้รายงานความก้าวหน้าในระบบดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทุก 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2546 เป็นต้นไป ปัจจุบันให้รายงาน ไปยังกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เพื่อดำเนินการประมวลข้อมูลปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน ของส่วนราชการต่าง ๆ แล้วนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ พักสว พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการจัดหาพัสดุในรูปแบบการประมูลดังกล่าว

ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2546 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ เร่งดำเนินการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) และให้

ลงประกวดราคาในเว็บไซต์ของหน่วยงาน โดยให้กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จัดทำโปรแกรมที่สามารถรวบรวมข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยต่าง ๆ และจัดระบบให้สามารถค้นหาได้ง่าย เพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ ใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นก่อนดำเนินการวิธีจัดหาพัสดุ รายการนั้น ๆ กระทรวงการคลัง ได้ออกประกาศกระทรวง การคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดหาพัสดุ โดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e – Auction) ลงวันที่ 21 มกราคม 2548 เพื่อให้ทุกส่วนราชการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2547 เห็นชอบการปรับปรุงการบริหารการเงินการคลังภาครัฐสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) โดยให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง ลงประกาศความต้องการในการจัดซื้อจัดจ้าง /การประกวดราคา สำหรับการดำเนินการกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้ทั่วกันอย่างกว้างขวางในเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ทราบล่วงหน้า และเกิดการแข่งขันกันอย่างแท้จริงในการเสนอราคา ตลอดจนการจัดซื้อจัดจ้างใด ๆ ที่จะมีการลงนามในสัญญา ตั้งแต่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นไป ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐทุกแห่งดำเนินการตามระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement) ของกระทรวง การคลัง โดยการจัดซื้อจัดจ้างทั่วไปที่มีมูลค่าไม่สูงมาก ให้ใช้วิธี e – Shopping ส่วนการจัดซื้อจัดจ้างที่มีมูลค่าการดำเนินงานสูง หรือประมูลแข่งขันเรื่องราคา หรือผลประโยชน์อื่นที่เสนอให้รัฐ เช่น การประมูลรับเหมาแบบเบ็ดเสร็จ (Turnkey) หรือการเข้าร่วมงานกับรัฐให้ใช้วิธี e – Auction

ดังนั้น การที่คณะรัฐมนตรีมีมติ กำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการจัดซื้อ /จัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แทนวิธีการจัดซื้อ /จัดจ้างแบบเดิม เพื่อให้การจัดซื้อ /จัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส ป้องกันการฮั้วประมูล หรือการผูกขาด รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และเป็นธรรมกับทุกฝ่ายนั้น โดยการจัดซื้อจัดจ้างทั่วไปที่มีมูลค่าไม่สูงมากให้ใช้วิธี e-Shopping ส่วนการจัดซื้อจัดจ้างที่มีมูลค่าการดำเนินการสูงหรือการ ประมูลแข่งขันเรื่องราคาหรือผลประโยชน์อื่นที่เสนอให้รัฐใช้วิธีประมูลด้วยระบบ

อิเล็กทรอนิกส์ e-Auction

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาและ สำนวญความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับการจัดซื้อ/จัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e – Auction) เพื่อรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่มีต่อการจัดซื้อ/จัดจ้างฯ ระหว่างวิธีประมูลแบบเดิม กับ วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ การประสบปัญหาในการดำเนินงานทั้งสองระบบ และความพึงพอใจต่อการจัดซื้อ /จัดจ้างด้วย e-Auction เทียบกับวิธีเดิม รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดซื้อ /จัดจ้างฯ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบาย

ของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการคิด ตาม ประเมินผล การขยาย
วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ลักษณะของงาน และขั้นตอนการดำเนินการที่จัดซื้อจัดจ้าง การประกวดราคา ด้วยวิธีประมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ วิธีประมูลแบบเดิม
- 2) เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดซื้อจัดจ้าง การประกวดราคา ด้วยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ วิธีประมูลแบบเดิม
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และความคิดเห็นในการจัดซื้อจัดจ้างการประกวดราคา ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ วิธีประมูลแบบเดิม
- 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างการประกวดราคาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ วิธีประมูลแบบเดิม

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลทั่วไป ลักษณะของงาน และขั้นตอนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างการประกวดราคา ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ วิธีประมูลแบบเดิม
- 2) เพื่อให้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดซื้อจัดจ้างการประกวดราคา ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ วิธีประมูลแบบเดิม
- 3) เพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจ และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุที่เป็นสมาชิกสมาคมผู้บริหารพัสดุแห่งประเทศไทยในการจัดซื้อจัดจ้างการประกวดราคาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ วิธีประมูลแบบเดิม
- 4) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างการประกวดราคาด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ วิธีประมูลแบบเดิม
- 5) เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction)

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบวิธีการจัดซื้อจัดจ้างการประกวดราคา โดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) กับ การประกวดราคาโดยวิธีประมูลแบบเดิม โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่พัสดุที่สังกัดส่วนราชการที่เป็นสมาชิกสมาคมผู้บริหารพัสดุแห่ง

ประเทศไทย จำนวน 3,644 คน ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2551 ถึงเดือนมกราคม 2552

1.5 นิยามศัพท์

- 1) **เจ้าหน้าที่พัสดุ** หมายถึง เจ้าหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัสดุหรือผู้ได้รับแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการให้มีหน้าที่หรือปฏิบัติเกี่ยวกับการพัสดุ
- 2) **ระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์** หมายถึง การนำระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ปฏิบัติงาน ได้แก่ การตกลงราคา การสอบราคา การประกวดราคา และการจัดซื้อแบบออนไลน์ (on-line) รวมถึงการลงทะเบียนบริษัทผู้ค้าและการทำงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
- 3) **e-Auction** หมายถึง การจัดหาพัสดุซึ่งเกิดจากความต้องการจัดซื้อพัสดุในปริมาณมาก (Demand Aggregation) ทำให้คำสั่งซื้อที่มีมูลค่าสูงจนสามารถจัดการประมูลได้ ราคาของสินค้าที่ทำการประมูลประเภทนี้จะเกิดจากการเสนอราคาแข่งขันของผู้ขาย ในแต่ละครั้งด้วยการประมูลผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในการทำการประมูลแบบ e-Auction ตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์จะต้องเป็นผู้จัดการประมูลที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านนี้มาทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการประมูลและให้คำแนะนำในการจัดซื้อ
- 4) **ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Marketplace Service Provider)** หมายถึง ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการประมูลและเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย รวมทั้งจัดหาผู้ขายสินค้าเพิ่มเติมผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีศูนย์กลางการติดต่ออยู่ที่เว็บไซต์ของตลาดกลาง